

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec 2.—
V upravi prejemam mesečno . . 1-70
Sobotna izdaja:
za celo leto 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE

Ilustrati:
Enostolpna petivtrata (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat " 15 "
za trikrat " 13 "
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zabavne, esmritice itd.:
enostolpna petivtrata po 20 vin.
Poslano:
enostolpna petivtrata po 40 vin.
Izhaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Papežev klic — za mir.

Na praznik Marijinega rojstva se je oglasil sv. oče Benedikt XV. prvokrat kot vrhovni voditelj katoliške Cerkve in sicer z oklicem na vojskujoče se svetne kneze; kot knez miru jih papež opozarja, naj bi si podali roke in sklenili zaželjeni mir. Pismo se glasi:

»Ko smo zasedli prestol sv. Petra, smo se pač zavedali, kako pomanjkljive so naše moči za izvrševanje tako visoke službe; kljub temu se klonimo z največjo ponižnostjo in spoštovanjem skrivnostopolnemu sklepu božje previdnosti, ki je našo slabotno osebo povzdignila do tako vzvišene časti. Četudi pogrešamo potrebnih zmožnosti, vendar trdno upamo, da smemo papeško službo prevzeti, ker se zanašamo na božjo pomoč in smo prepričani, da nam bo On, ki nam je naložil občutno breme tega dostojanstva, podelil tudi zadostno moč in pomoč.

Ko smo pa s te apostolske postaje obrnili pogled na vso našo skrb izročeno čredo Gospodovo, nas je prevzela groza in bridkost vsled strašne vojske, ki pustoši velik del Evrope z ognjem mečem in jo namaka s krščansko krvjo. Brez dvoma nas veže dolžnost do dobrega pastirja Jezusa Kristusa, čigar namestniška služba nam je poverjena v vodstvu njegove črede, da vse, ki spadajo k njegovi čredi, oklenemo s čuvstvi očetovske ljubezni. Ker moramo po zgledu Gospodovem biti pripravljeni — in pripravljeni smo — v resnici in za njih izveličanje tudi življenje žrtvovati, zato smo resno sklenili, ničesar ne opustiti, da, kolikor je v naši moči, pospešimo zaključitev teh bridkosti.

Preden se torej — kakor je običaj in navada po izvolitvi za papeža — ob početku našega papeževanja obrnemo s posebno encikliko do vseh škofov, smo smatrali kot svojo dolžnost, da povzamemo besedo našega presvetega prednika nevenljivega spomina, Pija

X., ono besedo, ki mu jo je ob izbruhu vojne narekovala apostolska skrb in ljubezen do človeštva. Kakor bomo sami dvigali oči in roke proti nebu in klicali k Bogu — saj nam on sam to nujno naroča — tako opominjamo, da zarotujemo vse otroke sv. Cerkve, posebno pa duhovnike, naj nenrenehoma, stanovitno in goreče obsipljejo Boga, Gospoda nebes in zemlje, z molitvami in prošnjami, da se poln usmiljenja ozre na nas vse in da odloži šibo jeze, ki z njo grehe narodov strahuje.

Prosimo tudi, naj deviška Mati Božja, ki nje upapolno rojstvo danes praznujemo, milostno podpira naše prošnje; saj je došla bednemu človeštvu kot jutranja zarja miru, ker je hotela postati mati tistega, po katerem je večni oče hotel vse spraviti s seboj in umiriti po krvi njegovega križa, kar je ali na zemlji ali v nebesih. (Kol. 1.20.)

Vladarje narodov slednjič nujno vse prosimo in zarotujemo, naj bi zaustavili vsa nasprotstva v blagor človeške družbe. Naj bi pomislili, da je temu umrljivemu življenju že samoočehi prisojenega preveč gorja in zla, kaj bi torej mi sami to gorje še množili in večali! Naj bo dosti razvalin! Dosti človeške krvi je že prelilo. Naj bi se požurili ter se začeli pogajati za mir; naj bi si podelili roke. Na ta način si bodo zaslužili pri Bogu obilo plačilo zase in za svoja ljudstva, zraven pa si bodo pridobili zaslug za svojo človeško kulturo.

Pomislijo naj tudi, da bodo napravili s tem nam — ki nam je izvrševanje apostolskih dolžnosti ob teh splošno razburkanih razmerah silno otežkočeno — zelo zaželeno in dobrodošlo uslugo.

Dano v vatikanski palači, dne 8. septembra, na praznik Marijinega rojstva, leta 1914.

Papež Benedikt XV.

Armada nemškega prestolonaslednika stopila v zvezo z ostalimi nemškimi armadami. — Podrobnosti o bojih pri Soissonsu. — Bojno polje pokriva 7000 mrtvecev.

Uradna poročila francoskega generalnega štaba o poteku bojev kažejo vedno manj upanja na zmago. O delovanju armade nemškega prestolonaslednika se poroča, da so te čete po zmagi pri Verdunu dne 11. septembra napadle središče utrjene črte Verdun—Toul. Težka nemška artiljerija je naperila svoj ogenj predvsem na fort Gironville, ki zapira pot v Ligny na črto reke Marne. Nemški prestolonaslednik je osebno vodil napade. Iz poznejših poročil, da je nemška bojna črta ob Marne nepredrta, se da spoznati, da je bila utrjena francoska črta Verdun — Toul kmalu predrta, ker so čete nemškega prestolonaslednika prišle v ožjo zvezo z ostalimi nemškimi armadami ob reki Marne. Srednja skupina armade nemškega prestolonaslednika prodira sedaj v smeri proti Chalons sur Marne.

Kakor smo že poročali, so imele angleške in francoske čete v bojih pri Soissons ob reki Aisne velike uspehe in neopremagljive težave, ker jim je bilo vsled velike povodnji — utrgal se je oblak — onemogočeno mesto samo napasti. Zato je divjal boj po gričih in gozdovih, ki tvorijo okolico mesta. Francoski in angleški polki, ki so kljub strašnemu ognju iz topov in pušk prišli čez reko na severni breg, so imeli velikanske izgube. Bil je to krvav dvo-boj med angleškimi baterijami, ki so

ščitile prehod čez reko, in med nemško artiljerijo. Nemci zavzemajo izredno ugodne pozicije ob železniški progi Compiegne — Rheims, ki pelje na severnem bregu Aisne vspešno z reko.

Dogodke pri Soissonsu so sedaj že prekosile bitke ob Marne, do katere so po najnovejših poročilih zmagovito prodrle nemške čete in katero sedaj uporabljajo kot temelj svojih energičnih in uspešnih napadov na utrjene angleške in francoske čete. Reka Aisne, na katere obeh bregovih leži Soissons, teče skoro vspešno z Marne, zato je lahko umljivo, da se je tu izvršilo prvo dejanje angleško - francoskega odpora proti prodiranju Nemcev proti Parizu. Soissons je bilo najbrže središče francoske armade. Napad na mesto so izvršile v največji meri čete generalov Bülowa in Hausena, na krilih pa čete generala Klucka in nemškega prestolonaslednika.

Soissons je okrožno glavno mesto in šteje 17.000 prebivalcev. Mesto je važno križišče francoske vzhodne in severne železnice in sicer prog Compiegne — Rheims in Pariz — Laon. Do leta 1872. je bil Soissons trdnjava, danes je pa zavarovan le z eno utrdbo na severu. V mestu je več železoličarn in strojnih tvornic. Kot križišče velikih armadnih cest je Soissons igral v bo-

jih leta 1814.-1815. in 1870.-1871. veliko vlogo. Leta 1870. so ga Nemci tri dni obstreljevali.

V Parizu so razširjene grozne vesti o zadnjih bojih. Pravijo, da pokrivajo cele vrste mrtvih in težko ranjenih vojakov bojno polje. V dokaz tega vozijo vlaki neprestano neštene ranjence v mesto. Ranjenci pripovedujejo grozne podrobnosti iz bojev. Nemške čete so baje stale ponekod za šest čevljev visokimi barikadami, ki so jih napravile iz mrtvih trupel in so to kritje uporabljale za napad. Francozi so se trdovratno branili. 7000 mrtvih pokriva bojno polje.

Najnovejši boji v Galiciji.

Dunaj, 19. septembra. (Koresp. ur.) Uradno se poroča: Vrš se novo grupiranje naše armade na severnem bojišču. Osamljen napad neke ruske divizije dne 17. septembra je bil krvavo odbit. Na vzhodni strani ležeči mali vojaško utrjeni most pri Sieniavi, katerega so od naše strani branili le maloštevilni oddelki, je prisilil Ruse, da so razprostrli dva svoja armadna zbora in

POLOŽAJ NEMŠKIH ČET IZVRSTEN.
Rim, 20. septembra. Splošni položaj nemške armade se smatra kot izvrsten. Francozom prijazni listi priznavajo, da so nemške postojanke ob reki Marne skoro nepremagljive.

JEKLENE PŠICE KOT BOMBE.

Dunaj, 19. avgusta. Francoski aviatiki uporabljajo jeklene pšice kot bombe.

Cesar obiskuje ranjence.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Cesar se je peljal danes dopoldne iz grada v Schönbrunn v palačo v Augarten, v kateri je prirejena rezervna bolnišnica Rdečega križa, da obišče ranjence. Ob glavnem vходу so cesarja pozdravili: nadvojvodinja Marija Jožefa in Cita, nadvojvoda Maks in zdravnik-voditelj lazareta. Na dolgi vožnji so cesarja kljub dežju navdušeno pozdravljale neštete množice, ki so se bile zbrale po ulicah. Cesar je ostal nad celo uro v bolnišnici ter je skoro vsakega ranjenca vprašal, kje je dobil rano in kako je ranjen. Na vožnji nazaj so cesarja neštete množice zopet navdušeno pozdravljale.

Dunaj, 19. septembra. Cesar je v bolnici poslušal pripovedovanje prizorov iz bitk in je tako srčno občeval z ranjenci, da so navzoči ginjenosti jokali. Imena dveh

amputiranih ranjencev si je dal cesar za beležiti. Oč ranjencev so se iskriale, ko je cesar za vsakega imel prijazno besedo. V bolnici, katero je cesar obiskal, je tudi več Slovencev.

ROZINA HENOCH.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Včeraj popoldne je prišel v bolnišnico iz kabinete pisarne cesarjeve častnik, da se po cesarjevem naročilu izvesti, kako se godi 12letni Rozini Henoch, nahajajoči se na kliniki Hohenegg, ki je v domačem kraju nudila ranjencem krepčil in jo je pri tem sovražni šrapnel težko ranil. Tudi nadvojvodinja Izabela je prišla k postelji male bolnice, jo tolažila ter obdarila, obljubivši, da bo na najvišjem mestu poskrbela za bodočnost deklice, ki trpi zaradi svojega patriotskega delovanja.

Srbi so se udali s klici: „Živio gospodar Franc Jožef!“

Zanimivosti iz zadnjih bojev proti Srbom.

Neki častnik piše v »N. Fr. Presse«:

To poročilo, ki naj v kratkem poda slavo mojega vrlega polka in pehotne divizije, h kateri spada, pišem v trsu globokega jarka, varen pred pekočimi žarki sremskega solnca. Od juga in zapada doni topovsko grmenje, krogi in krogi ob horizontu gore vasi; davno že ne pazimo več na take prizore. Polk leži z divizijo na preži. Mračno in resno je razpoloženje vrlega moštva in častnikov. Marsikak tovariš je padel predvčeranjim, izkrvavel je ali bil ranjen na polju časti. Toda žrtve niso bile zaman, polk je rešil ta dan in najizdatnejše pripomoček k zmagi.

Dva dni taborimo v bogati sremski vasi, ki je osamela kakor vse tukajšnje vasi. O sovražniku nobene sledi. Na savskem bregu straži hrvaški honved. Polk se bo tu odpočil od srbskih bojev. Tega mnenja je pač tudi divizijsko poveljstvo, kajti za v nedeljo, ob 8. uri zjutraj, je na čast v Srbiji padlim odrejena slavnostna sv. maša.

Ob 9. uri pride povelje za odhod na sever proti Rumi. Polk je alarmiran in se zbere na alarmnem prostoru. Nenadoma, ob 10. uri dopoldne, prideta dva honveda, ki peljeta dva ranjenca. Brez sape naznana, da so proti 2. uri ponoči 6 km od nas veliki srbski oddelki z artiljerijo in strojnimi puškami prekorčili Savo. Poljske straže so bile zmagane, glavna straža, ko je porabila vse streljivo, večinoma ubita

ali vjeta. Ranjenca sta najbolje pričala, da je bilo to čudno naznanilo resnično.

Polkovno poveljstvo se je nato kratko odločilo, da spravi polk z zapadne fronte v bojno formacijo s fronto proti jugozapadu in napade čez Savo prišle Srbe. Odpošljejo se poizvedovalne in bojne patrulje. Mi pa ležimo medtem v napetem pričakovanju pred fronto na prostoru kakih 4 km. Kajti treba je zavarovati velik prostor, ker ne poznamo sovražnikovih moči, ne smemo biti nadkriljeni in ker končno upamo na pomoč drugih čet naše divizije, ki so bile takoj obveščene.

Ob 11. uri se začne prodiranje čez široko ravnino, ki je mestoma posajena z visoko koruzo, v kateri se skrijeja konj in jezelec. Skakljajoči beli oblaki šrapnelov nam dokazujejo, da nas je srbska artiljerija že vzela na piko. Oblački postajajo številnejši, razpočne točke nižje in že padajo tudi številne granate s strašnim bučanjem z onostranskega savskega brega v naše boje vrste in prednje. Toda naša pehota nevdružno prodira, kljub ljutemu boju iz pušk, ki se sedaj začne. Srbi, ki so ob cesti zelo dobro zakopani, nas obsipajo z ognjem iz pušk, ki pa gre večinoma previsoko in gospodarji v naših rezervah.

Toda naš polk prodira naprej in naprej, kljub temu, da so včasih na popolnoma gladkem ozemlju kar cele vrste pokošene, kljub temu, da pade mnogo častnikov. Obvezovališča se polnijo, številni ranjenci se vsipajo nazaj na svoja pomočna

mesta, ki delujejo deloma v sovražnem ognju. Od tam prepeljavajo ranjence na rekviriranih vozeh v šolsko poslopje tega kraja, ki so se medtem preuredili, in v mnoge hiše.

Kljub velikim izgubam in kljub temu, da more naša havbična divizija, ki je postavljena za nekimi senikom na južnem koncu kraja, le malo učinkovati na sovražno artiljerijo, ki je kakor vselej zakonitana in popolnoma nevidna, se polk približa sovražniku na 300 korakov. Čudeži nesamopridnosti in hrabrosti se izvršujejo v dežju krogel. Neki častnik, četudi ranjen in kljub veliki izgubi krvi ostane še celo uro v bojni vrsti, gre potem uro dalje v kraj, zbere živali in vozove za prenos municije in jih osebno vodi v bojno vrsto. Neki častniški sluga gre nekaj korakov za lastno bojno vrsto v sovražni ogenj, si naloži na ramo nekega podčastnika, ki je bil v nogu ranjen, in ga nese do prve sanitetne patrulje. Neki ordonanc, poslan naprej v svrhu orientacije, gre velikokrat pred bojno vrsto, zadene na sovražnika, ustrelji štiri Srbe in se potem zopet vrne z naznanilom in prošnjo, da sme z nekaj ljudmi zopet v ospredje.

Takih junastev bi se še lahko mnogo naštel, kajti skoroda vsak, ki v takem

ognju vstaja, je junak. Polk se je branil pred trikratno premočjo pehote in artiljerije, t. j. pred premočjo cele pehotne divizije do 6. zvečer. Pri tem se mu je posrečilo, da se je z levim krilom, podpiranim od poldruge kompanije hrvaškega honveda, zaokrenil na znotraj do savskega brega in držal sovražnika obkoljenega kljub njegovi premoči. Šele proti 6. zvečer pride bratski polk in se obrne proti levemu krilu sovražnika. O mraku se vrže brigada v desnem krilu z deli nekega pehotnega bataljona z nasajenim bajonetom naprej in ostanek sovražnikov, ki so še obkoljeni, prosijo s klicem: »Živio gospodar Franc Jožef!« za milost. Le malo strelcev pade. Potem vidimo, kako naše krogle razstrele srbski improvizirani most in kako se pogrezne v Savo veliko število Srbov in več topov. Približno 4700 vjetnikov, 8 strojnih pušk in 4 topovi so v naših rokah; številni srbski ranjenci in mrtveci pokrivajo bojno polje.

Toda tudi naš polk je prelihl veliko srčne krvi. Pogled na polje, kjer leže mnogi naši tovariši in prijatelji, vpliva pretresljivo, in naše oko, vajeno grozot, se čisto ovlaži. Naj bo vsem, ki so se borili in trpeli za čast in slavo domovine in krvaveli za čast polka, zemljica lahka!

Vstaja v Indiji in njene nepregledne posledice.

Japonska vlada je naznanila uradno Kitajski, da je izbruhnila v Indiji vstaja proti Angležem. Tsungli Jamen je povedal to nemškemu poslaniku v Pekinu in temu se je posrečilo poslati do poročila nemškemu poslaniku v Haagu. Uradni komunikacije je bil objavljen v listu »Allgemeines Handelsblatt« v Amsterdamu, odkoder ga je posnela »Frankfurter Zeitung«. Tako smo prišli po ovinkih do te zanimive in za Angleže jako nevarne novice.

Ta vest je brez dvoma Angleže globoko zadela, in angleška korajža, ki preti evropsko vojsko zavleči, bo postala kmalu bolj skromna in majhna.

Dejstvo je, da je sultan kot glavav vseh Mohamedancev (kalif) iz nasprotstva do Angležev posegel vmes in da je turški vojni minister Enver paša organiziral vstajo v Indiji in poslal tja doli več turških podpihalcev.

Mohamedanci v Indiji so silno bojevit rod, ki more prevreči celo angleško svetovno gospodstvo, ki ima izvor samo v bogastvu, katero vleče Anglija iz Indije. Indija je bila vedno ona ranljiva točka in slabost, ki je delala in še dela Angležem sivo glavo.

Anglija si pomaga v tej nevarnosti kakor si pač more. Prepovedala je strogo vsak uvoz orožja v Indijo in vsled tega je mogoče, da je domače ljudstvo nasproti angleškim četam popolnoma brez moči. Milijoni in milijoni ljudi imajo nasproti angleškim vojakom vezane roke. Vstaja bi se posrečila torej samo v tem slučaju, če bi se angleško-indijske čete same spuntale. Zato pa pošiljajo Angleži indijske čete na Francosko. Ne zato, da bi Franciji pomagale, pač pa zato, da se Angleži znebe nevarnosti, da bi se te čete pridružile upornikom. Sicer pa bodo pomagale te čete v Franciji polniti samo lazarete, ker niso navajene niti na vojne štrpape, niti ne morejo prenesti mrzle francoske

jeseni. Poleg tega je velika nevarnost, da zaneso iz Indije kali kolere in kuge.

Sicer so Angleži slutili, da utegne v Indiji kaj počiti, zato so si že v pogodbi z Japonsko njihovo pomoč zagotovili. Ta pogodba govori, da mora Japonska v nevarnem slučaju pomagati upor v Indiji zaustaviti, ne da bi za to še kake posebne ugodnosti zahtevala.

Če so Japonci stavili poleg tega še posebne zahteve, namreč 200 milijonov dolarjev posojila, dovoljeno naselitev v angleških deželah ob Tihem Oceanu in prostoro na Kitajskem, mora biti vstaja silno nevarna. Drugače bi Angleži v take trde pogoje nikdar ne privolili. Samo največja sila je primorala Angleže do takih velikanskih koncesij. Najbrže so prišli vstaji v Indiji po prepovedanih potih do orožja in vihar upora je začel divjati.

Anglija je s temi koncesijami napravila Japonsko za gospodarico na Vzhodu. Japonci bodo preplavili angleške kolonije ob Tihem Oceanu in vprašanje je, kdo jih bo ven metal.

Najhuje bo pa prizadeta Kanada v Severni Ameriki. Amerikanci so silno strastni nasprotniki naseljevanja Japoncev in jih preganjajo, kjer jih morejo. Pred nekaj leti bi prišlo zaradi tega kmalu do vojske med Zedinjenimi državami in Japonsko, ker niso v Kaliforniji ameriški starši hoteli pošiljati svojih otrok skupno z japonskimi v državne šole. Kaj bodo rekli Zedinjene države in Kanada k temu, nam ni znano. Gotovo pa je, da bo vzbudila ta vest v Kanadi velikansko ogorčenje in da more biti Angleška pripravljena na to, da utegne Kanada pristopiti v zvezo Zedinjenih držav, samo da ne postane japonska kolonija.

Če more Anglija biti pripravljena na izgubo Kanade, te tako važne kolonije, ji mora silno huda presti. Anglija hiti v neizogibno propast!

kanskih listih in je zato smel ostati v Franciji:

Ne morete si Francije predstavljati, koliko afrikanških divjakov zdaj vlačijo na Francosko. Od Algira, Tunisa in Maroka do Rta dobrega upanja ne bo kmalu rodu, ki se nahaja pod francosko, angleško ali belgijsko vlado, da bi ne bil oddal Franciji vojakov. Očividno postopajo sovražniki Nemčije po načelu lastnikov velikih trgovskih hiš: množina naj ustvari! Uporaba tega načela znači, da vladajoči, ki ga izvajajo, in tisti, nad katerimi vladajo in ki mu zapuajo, niso več sposobni, da bi o svojem počenjanju mogli dati obračun. Do 200.000 črnih »vojakov« stoji že zdaj na francoskih tleh. Lyonski listi sicer pišejo, da jih je že 750.000, a v svoji dušni pijanosti vidijo mesto enega, dva, tri in štiri zamorce.

Kaj da bodo vojaki te baže počeli proti tako strašnemu sovražniku, kakršni so Nemci že nasproti ne slabo izurjenim Francozom, tega menda niti vodilni krogi generalnega štaba ne znajo. Obleda in čevlji niti rednim francoskim vojakom ne zadoščajo; orožja tudi že dolgo primanjkuje. Zda nakupujejo orožje tudi v Italiji. Zako naj se divjaki bore in streljajo, če jih že nameravajo predstaviti sovražniku v njih navadni obleki?

Ruski vpad v Vzhodno Galicijo.

»Grazer Volksblatt« prinaša naslednje cenzurirano poročilo: Krakovski in poznanjski listi prinašajo na

podlagi pogovorov z dobro informiranimi osebnostmi iz političnih krogov naslednja poročila:

V četrtek, 3. septembra, ob 3. uri popoldne so Rusi vkorakali v Lvov. Za mestnega poveljnika je bil imenovan general Rudzki. General je obiskal nadškofe vseh treh veroizpovedanj: rimsko-katoliškega nadškofa Bilczewskega, grško-katoliškega (uniatskega) nadškofa grofa Szeptyckiego, armenskega Teodorowicza in tudi znanega posebno gorečega patriota rimsko-katoliškega župnika Bandurskega. Kot zastopnike mestne uprave je našel general Rudzki vse tri podpredsednike: dr. Rutowskega, dr. Stahla in Scheicherja. Zaprisegel je dr. Stahla in mu naložil odgovornost za urejeno upravo in mir v mestu. General je izjavil, da se prebivalstvo nima ničesar bati, ako se bo mirno zadržalo. V Lvovu so pustili Rusi samo en bataljon za vzdrževanje reda. Rusi bodo vse v gotovini plačali in se vzdržali vsakršnega nasilja. Zadržujejo tudi, da bi ruski armadi sledile kmetje ropali in plenili. Važnejša poslopja so zastražena. Zankrat ne preti mestu nobena nevarnost. Bati se je le, da bi utegnili mesto ob osvobodilnih bojih močno trpeti, ker se nameravajo Rusi v mestu samem braniti. Od lvovskih dnevnikov izhajajo baže še vedno trije: »Słowo Polskie«, »Gazeta Wicczorna« in »Kuryer Lwowski«.

Dne 30. avgusta je bilo 23 galiških okrajnih glavarstev od Rusov okupiranih. Cela Galicija šteje 81 okrajnih glavarstev. Dne 3. septembra se je razmerje premaknilo na škodo Avstrije. Iz Lvova in vzhodne Galicije je več sto tisoč oseb pobegnilo proti zapadu. Samo na Dunaju je že 80.000 teh beguncev. Revnejše judovsko prebivalstvo se je razkropilo po zapadni Galiciji na črti Jasło — Breszow, dalje po Moravskem, Češkem in Ogrskem.

Kakor naznanja podpredsednik »Poljskega Kola« dr. Vladislav Czaykowski, je v Przemyslu prestopilo k rimsko-katoliškemu obredu 2000 Rusinov, da se na ta način odrečejo rusinstvu.

Avstrijski mornarji v ruskem vjetništvu.

Reka, 20. septembra. Z železnico se je pripeljalo na Reko devet izstradanih oseb, mornarjev, ki so jih prijeli Rusi, ko je vojska izbruhnila in ki so bili že na poti v Sibirijo. Ušli so tej usodi, ker so italijansko govorili in so jih Rusi vsled tega za italijanske podanike smatrali. Pripovedujejo: »Ko je izbruhnila vojska, se je naš parnik »Liberia stella« tržaške družbe »Societa di Navigazione« nahajal v Črnem morju. Nekega dne prijadra ruska križarka, ki ukaže naši ladji, da mora obstati. Ruski vojak pridejo na krov, izjavijo, da so mornarji vjeti in prevzamejo vodstvo ladje. Čez pet dni se pripeljejo v Eupatori; iz pristanišča nas odvedejo v ječo. Te ječe so strašne podzemeljske zaduhle luknje. Hranili so nas s suhim črnim kruhom, piti smo morali umazano vodo. Zvezane so nas tirali naprej skozi nova mesta, povsod so nas vrgli za en ali dva dni v take prej opisane strašne ječe. V chersonski guberniji smo dobili tolmača. Med nami, 29 nas je bilo, nas je govorilo večino italijansko. Nas, ki smo italijansko govorili, so izpustili, ostale so pa poslali naprej v Sibirijo. Ko smo se domov vračali, smo bili prisiljeni, da smo obleko prodajali, da smo mogli živčja kupiti. Ob rusko-rumunski meji so nas zopet ustavili in so nas šele čez štiri dni izpustili. Naše trpljenje se je šele končalo, ko smo došli v Braševu.

Pogovor z materjo generalnoštabnega načelnika pl. Hötendorfa.

Mati generalštabnega načelnika Conradia pl. Hötendorfa, častljiva gospa, je te dni v pogovoru med drugim izjavila: »Vse svoje življenje sem preživela v miru. Teško sem se navadila na misel, da na državni mejah narodi drug drugega tirajo v smrt. Izprva se mi je večkrat pripetilo, da sem se zbujala in menila slišati gromenje topov. Toda ne bojim se; zaupam v Boga in v pogum naših vojakov. Vem, da se kri, ki teče iz njihovih ran, preliva za pravično stvar. In to bi me tolažilo tudi tedaj, ako bi bilo govora o krvi mojih vnukov. Vsak trenutek iskreno molim k Bogu. Ne molim za Franca; kakorkoli se vrne domov, ostal bo moj zvesti sin. Molim za ljudi, ki gredo naprej na odgovornost mojega sina, pokorni njegovim poveljem. Bog jih obvaruj! Vem, da moj sin vse stori zanje in domovino. Naravno je, da mi moj sin piše iz vojnega tabora samo

kot sin in ne kot vojskovodja. Kar nas vse najbolj zanima, je čitati le med vrsticami. Vzpodbuja k pogumu, vztrajnosti in potrpežljivosti. Dobro poznam mojega sina, on ni mož velikih besed in hitrega ognja. Najbolj ga označujejo velika odkritost in priprostot. Ravno zato me napolnjuje s popolnim zaupanjem, in kar čitam med vrsticami v njegovem pismu, more nas vse z zaupanjem navdajati.«

Italija in vojska.

Graški listi poročajo: Italijanski vladi se mora priznati, da hoče resno ostati nevtralna in da se ne da preplasti po kričanju republikancev, framašonov in socialnih demokratov, ki so popolnoma pod vplivom francoskega časopisja. Ker so ostala vsa sredstva brezuspešna, da bi vlada zavzela drugačno stališče, so poizkusili Avstriji sovražni elementi s pouličnimi demonstracijami. Policija mora zdaj z vso silo delati, da se teh demonstracij na javnih trgih in ulicah v Rimu ubrani. Na korzu so 15. t. m. zvečer več časa demonstrirali. Oba avstrijska poslanstva je oblegala tolpa, ki je kričala: »Abasso l'Austria!«, »Viva la Francia!«, »Viva la Russia!«, »Abasso Giulio!« Ko je policija demonstrante razgnala, so šli k palači Farnese, kjer biva francoski poslanik. Republikanci so kričali: »Viva la France!« in so prepevali revolucionarne pesmi. Poslali so celo h kralju, kakor poroča »Gazetta del Popolo«, poslanca Bissolattija, ki mu je svetoval, da naj ne zamudi zdaj ugodne prilike. Socialisti so poslali v Bordeaux sodruga Chiesio, ki mu je izjavil zvestobo italijanske rdečkarije. — »Temps« je zato ves srečen, ker je dosegel francoski denar v Italiji tak uspeh, da so na ljubo Francoski Italijani pozabili na Nico, Savojsko, Korziko, na Tunis in na Tripolis.

Berolin, 19. septembra. Wolffov urad brzojavlja iz Rima: Poročila iz Pariza o velikih francoskih zmagah in o umikanju nemških armad so dala krogom, ki so Nemčiji sovražni, novo snov za protinemško agitacijo; vendar je to gibanje, kakor zatrjujejo zanesljiva poročila, omejeno le na Rim in Genevo.

Japonski lopovi na ruskem bojišču.

London, 19. septembra. Dopisnik »Times« poroča iz Peterburga: Pooblaščen sem izjaviti, da teži oblegovalni topovi, katere je Rusija kupila od Japoncev, že v bojni črti.

D'Annunzio v Parizu aretiran.

14. t. m. proti večeru se je sloviti italijanski pisatelj D'Annunzio šetal po Parizu in nabiral vtiske, ki jih je zapisaval v svojo beležnico. Med drugim se je ustavil in beležil tudi na mostu des Arts. Ker je večerno nebo krasno žarelo, se je pisatelj čisto oziral tudi kvišku in pridno zapisaval slike in vtise. Nekaj Parizanov ga je že dalj časa nezaujno opazovalo in mu sledilo. »Kaj pa ta dela?« pravi eden. »Špijon je!« odgovori drugi in tretji že z vso gotovostjo in vzhicnostjo trdi: »Pozor! Ta dela načrta za Zeppelin!« Brž steče eden po stražnika, ki D'Annunzia aretirajo in odpelje na policijo. Seveda so bili ondi kmalu na jasnem, s kom imajo opraviti ter so D'Annunzia odpustili z mnogimi opravičevanji. Toda D'Annunziju je bojda kljub temu ostal v kosteh rahel trepet pred policijo — v smislu besed, ki jih je nekoč izgovoril Tailleraud, ki je dobro poznal policijo, češ: »Če bi me obdolžili, da sem ukradel stolpe de Notre Dame, bi začel bežati.« — Mnogo huje nego D'Annunziju se je na istem mostu des Arts godilo te dni ravnateljstvu pariškega observatorija. Nekega večera je ondi naletel na gručo ljudi, ki so napeto opazovali neko blestečo luč na nebu. »Nemški aeroplan je!« so govorili ljudje. »Vžgal je metalce luči!« »Nad Issy gre!« »Temu ni tako,« se vmeša sedaj učenjak, hoteč ljudi poučiti, »to je planet Venera.« »Kaj, kako? Planet Venera?« zavpijejo ogorčeni ljudje. »To je lopov, ki bi nas rad preslepil; dajte ga, po njem!« In res so se zakadili vanj in bili po njem, kdor je mogel in kjer je mogel. Pravijo, da učenik zvezdoslovec nikdar ni videl toliko zvezd naenkrat kakor topot.

Parnik Bathory pogreznjen.

Budimpešta, 19. septembra. (Kor. urad.) Ogrski koresp. urad poroča z Reke: Ravnateljstvo paroplovne družbe Adria poroča uradno, da se je parnik te družbe »Bathory«, ki je plul iz Havra proti Reki, in sicer z angleško

Angleška v strahu za Egipt.

Rim, 20. septembra. Angleška se boji turškega napada na Egipt. Vsi francoski podaniki pod 48. leti se vračajo domov.

NEMIRI V EGIPTU.

Iz Kaira se poroča, da je tam položaj zelo resen. Neprestano se pojavljajo revolte po cestah. Vlada bo najbrže proglasila nad mestom preki sod.

EGIPTOVSKA VLADA PROTI ANGLEŠKI.

Berolin, 18. septembra. Člani nemškega in avstrijskega konzularnega urada v Kairo so došli 16. t. m. v Sira-kuze in pripovedujejo, da je vlada kediva izjavila takoj v začetku vojske, da zahteva nevtralnost Egipta, da ga takoj zapuste angleške okupacijske čete. Angleški poveljujoči general je zahteval, da odpotujejo nemški in avstrijski diplomatični zastopniki do 10. septembra. Oba konzula nista hotela sprejeti dotičnega odloka in sta se pritožila pri ministru za zunanje zadeve, ki jima je odgovoril, da egiptovska vlada ignorira dotično angleško povelje. Zastopnika Avstro-Ogrske in Nemčije sta pa končno le morala odpotovati.

200.000 zamorcev v Franciji.

»Rhein. Westf. Ztg.« poroča čez Lyon njen sodrudenik, nemški Amerikaneec, ki sodeluje predvsem pri ameri-

in francosko svobodnico, v bližini pristanišča Ligo potopil. Ravnateljstvo izjavlja, da ima dokaze za to, da je bil parnik od tuje sile pogreznjen. Na podlagi teh dokazov se bo zahtevala odškodnina. Moštvo se je rešilo.

Najnovejše vesti trdijo, da so parnik potopili Angleži in da je moštvo v angleškem vjetništvu.

Dva angleška parnika se potopila.

Kodanj, 19. septembra. Angleški parnik »Imperialist« je zadel ob mino in se potopil. Enaka usoda je zadela tudi parnik »Revigo«.

Zopet nova francoska proklamacija.

Kodanj, 19. septembra. Predsednik Poincaré in francoska vlada sta izdala kratko proklamacijo, v kateri naznanja, da se bosta iz Bordeaux v Pariz vrnila še le tedaj, ko ne bo nobenega sovražnika več v deželi. (Na to bodo spodje že morali čakati do sklepa miru.)

Grof Bobrinski generalni gubernator Galicije.

Da se natrese nerazsodnim Rusom pesek v oči, je car Nikolaj II. imenoval znanega grofa Bobrinskega za ruskega generalnega gubernatorja v Galiciji. »Neue Gesellschaftliche Korrespondenz« piše o tem: »Veliko ne bo mogel guberniti gospod grof. Lvov, odprto mesto brez obrambnih utrd, se je zapustilo iz strateško važnih razlogov le v interesu Avstro-Ogrske in gotovo ne v rusko korist. Kdo je grof Bobrinski? To je tisti mož, ki je razsipaval že več let ruske rublje v Galiciji, fantatik, ki ga preveva prepričanje, da mora Evropi vladati moskovska knuta.« Po ovinkih poročajo krakovski listi sledeče podrobnosti o nekem napadu na grofa Bobrinskega, ko je govoril na nekem shodu v Kijevu o vojski. Kljub vsem varnostnim odredbam je došlo na shod tudi nekaj Ukrajincev. Bobrinski je izvajal, da so vojsko sovražniki. Slovanov izzvali in da je zato ves ruski narod dolžan, da nastopi ne glede na žrtve za slovansko stvar. Govoril je tudi o Ukrajincih in trdil, da ukrajinskega naroda ni in da so ukrajinsko gibanje nemške spletke provzročile. Naprej Bobrinski ni mogel govoriti. Ukrajinski dijaki so namreč pričeli ropotati; padli so trije revolverski streli; Bobrinski se je zgrudil na tla, ker ga je krogla v ramo zadela. Napa dalca so zaprli.

Ruski rezervisti polujejo skozi Bolgarijo.

Na prošnjo ruskega poslanika je bolgarska vlada dovolila, da se smelo par sto ruskih rezervistov, ki so se pripeljali v Dedegač z italjansko ladjo »Sardegna«, preko Bolgarije odpotovati na Rusko.

Najnovejši sovražnik.

Med svoje zaveznike proti Nemčiji so dobili Angleži tudi Levanika, glavarja Barotov, nekega rodeškega zamorskega rodu.

Švedska ostane nevtralna.

Stockholm, 19. septembra. (Kor. urad.) Zunanji minister je v poteku interpelacijske debate v današnji seji druge zbornice naglašal, da je vlada namenjena, varovati nevtrališčno švedske do skrajne meje. Časnikarstvo in občinstvo bi naj vlado pri tej politiki nevtralnosti, ki so ji docela pritrdile v državnem zboru vse stranke, podpiralo. Vsi voditelji strank so še enkrat izjavili, da soglašajo s politiko vlade.

Burski general Delarey ustreljen.

Rotterdam, 19. septembra. Južnoafriški general je bil, kakor se poroča iz Kapstadta, ustreljen. Delarey se je vračal v spremstvu generala Beyerja v avtomobilu domov. Med potjo je srečal avtomobil, poln policistov, ki so imeli nalogo varovati cesto pred roparskimi napadi. Ker se avtomobil generala Delareya na klic ni ustavil, je en policist ustrelil in zadel generala v srce. Smrt Delareya je prebivalstvo cele dežele zelo potrla.

Velikanska Irska protiangliška demonstracija v Newyorku.

Dne 9. avgusta se je sešlo v Celtic Parku pri New Yorku 10.000 ameriških

Ircev, ki so hrupno demonstrirali proti Angliji in njeni politiki. Vihteli so ameriške in irske zastave, klicali zasramovalne klice proti Angliji, nemškemu cesarju pa pošiljali viharne živoklice. Z nepopisnim navdušenjem je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri izražajo svoje simpatije nemškemu cesarju, njegovi vladi, ljudstvu, armadi in zaveznikom in želijo zmago njegovemu orožju, in sicer ne samo radi Nemčije in Evrope same, marveč tudi zato, ker bi vojni uspeh Nemčije imel za posledico osvoboditev Irske, Poljske, Finske, Indije in Egipta ter bi bila razbita angleška svetovna država. Dalje se označuje v resoluciji kot pravi provzročitelj in pospeševatelj sedanje vojne Anglija, zavračajo se angleška lažniiva poročila v ameriškem časopisu; izjava irskega poslanca v angleškem parlamentu Johna Redmondsa, da bodo irski narodni prostovoljci Irsko ohranili Angliji, se označuje za izdajstvo na Irski in izjavlja, da bi večina irskega naroda širom sveta z veseljem pozdravila prihod nemških čet na Irsko kot osvobodilcev iz angleškega tlačanstva.

Preganjanje Fincev.

Kodanj, 18. septembra. (Kor. urad.) Listu »Berlingske Tidende« se poroča iz Finske: Mnogo se je govorilo in upalo glede olajšav v finlandski politiki. Toda vse to so bile prazne nade. Generalni gubernator Seyn nalaže listom kakor doslej globe in gromadi obtožbe zaradi veleizdaje. Kršenje enakopravnosti se nadaljuje. Povsod je nastaneno tuje, novo vojaštvo, ki razmer ne pozna in že vnaprej domneva, da je Finska revolucionarna dežela. Generalni gubernator je obnovil obtožbo proti športnemu društvu »Voima«, ki so ga z ruske strani obdolževali, da je vtihtapljal orožje in revolucionarne oklice v deželo. Pravda se je svojčas vlekla več let in je leta 1913. končala z oprostilno razsodbo. Sedaj pa se hoče to stvar pod vojaškim sodstvom proglasiti za veleizdajo. Položaj je zelo resen, kajti hudobija lahko vsako reč prevrže.

Laži o vojnih dogodkih.

Berolin, 19. septembra. (Kor. urad.) Wolffova pisarna poroča: »Berliner Tageblatt« navaja značilne zglede, kako angleške in francoske laži o vojnih dogodkih odsevajo v južnoameriških listih. »El Diario«, največji list v Uruguaju, je n. pr. priobčil takole brzojavko: London, 3. avgusta. Dvajset tisoč Nemcev je prekoračilo mejo pri Nancyju. Bili so z velikimi izgubami odbiti. Na luksemburški meji je francoski aeroplan uničil nemško zračno ladjo s 25 častniki vred. Francozi so vkorakali v Luksemburg ter zasedli Frankobrod ob Meni. — V neki brzojavki od 4. avgusta pravi isti list: Francoski aeroplan so razrušili mesto Kelmoraj. Zabeležiti je velike zmage Rusov, Francozov in Srbov. — V brzojavki od 7. avgusta se poroča: Anglija je mobilizirala 500.000 mož. 40.000 Francozov prodira proti Namurju. Nizozemska armada je odkorakala potem, ko je bil največji Zeppelin Nemčije s 26 osebami posadke uničen. Sedaj krožijo nemški zrakoplovi le še nad nemškim ozemljem. — Iz potopljenega kopališčnega parnika »Königin Luise« so Urugvajci napravili nemško križarko.

Snubitev Bolgarije.

Sofija, 19. septembra. V četrtek je sprejel kralj Ferdinand v avdienci predsednika balkanskega komiteja Noela Buxton in njegovega brata Karla, ki se že več dni mudita v Sofiji.

× × ×

Buxtonov obisk v Bolgariji so sofijski in carigradski listi zadnje dni ponovno označevali kot poizkus, Bolgarijo na ta način pridobiti za trojni sporazum. Vpliv londonskega balkanskega komiteja je tudi v Sofiji zelo velik vsled dolgoletnih odnosov in vsled delovanja tega komiteja za osvoboditev Macedonije. Kralj je sprejel Buxtona iz vljudnosti. Da cilj ni bil dosežen, se vidi iz glasov sofijskega časopisa, posebno onega, ki ima zveze z vlado. Listi opozarjajo na divjanje Srbov proti Bolgarom v Macedoniji in Grkov proti mohamedancem in pozivajo londonski balkanski komite, naj se posveti najprej tej nalogi in napravi konec tem grozovitostim, predno misli, da bosta Turčija in Bolgarija šli skupno z Srbijo in Grško.

× × ×

RUMUNIJO SNUBJO.

Sofija. Predsednik londonskega balkanskega odbora Buxton je po naročilu angleške vlade odpotoval na Balkan, da pridobi Bolgarijo in Rumunijo za trojni sporazum. Potoval je na angleški vojni ladji. Bolgariji je ponujal na škodo Turčije veliko ozemlja

na škodo Turčije, če se trojnemu sporazumu pridruži in nastopi proti Turčiji. Buxton je obljubil Bolgariji tudi Dobrudžo, če bo potrebno, da se nastopi proti Rumuniji. Buxtonov namen se je izjalovil, ker se je bolgarska vlada odločila, da ostane nevtralna in da se na nobeno stran ne veže. Buxton je odpotoval zdaj v Rumunijo, a sodijo, da tudi tu ne bo imel sreče.

Izbrisal madež na svoji častli.

London, 19. septembra. (Kor. urad.) Potom Berolina se poroča, da je v zadnjih bojih padel tudi kapitan Bertram Steward, ki je bil svojčas zaradi vohunstva obsojen.

Kako je bila v Rusiji napovedana vojna.

Prizor iz sibirske kozaške vasi.

Angleški pisatelj Stephen Graham, ki se je za časa izbruha vojne nahajal v neki kmečki vasi v Rusiji, opisuje v »Times«, kako je bila naznanjena vojna na Ruskem po kmetih. Graham pripoveduje:

Bil sem v neki kozaški vasi v Altajskem gorovju v Sibiriji, približno 1200 vrst južno od sibirske železnice. Krasno solnce se sijalo in prebivalstvo je hodilo mirno na svoje delo. Kar je dospela 31. julija ob 4. uri zjutraj vest, da je napovedana vojna. Zbudil sem se vsled izrednega ropota. Neke kmetica mi je takoj zaklicala: »Ali ste že slišali kaj novega? Vojna je!«

Neki mladenič je prijahal skozi vas. Na njegovih ramah je visela rdeča zastava, ki je vihrala v vetru, sam pa je od časa do časa zaklical: »Vojna! Vojna!« Pripeljali so konje, uniforme, sablje. »Car je poklical svoje kozake,« se je govorilo. Kdo je neki sovražnik? Nikdo ni vedel tega povedati. Pred desetimi leti, ko je prišlo do vojne z Japonci, je bilo istotako. Slišati je bilo govorice, da je najbrže Kitajska napovedala vojno. Potem se je zopet govorilo: »Najbrže je vojna z Angleško!« Šele širi dni potem smo izvedeli resnico, a nihče ni hotel verovati.

Dva dni po prvi, je prispela druga depeša: Vsi moški od 18. do 43. leta so bili poklicani pod orožje. Ordinance na konjih so v divjem teku pridirjale v vas s tajnimi instrukcijami, ki so jih izročile hetmanu, kozaškemu poglavarju. Seli so dobili takoj nove, spočiti konje in čez pet minut so že zdirjali v drugo vas. Vsako jutro je bila razobešana koncem vaše ceste rdeča zastava, ponoči pa je bila nadomeščena z rdečo svetilko. Konji so bili strogo preiskani. Noben konj, ki ni bil zmogel preteči po 80 kilometrov na dan, ni bil potrjen. Vsak kozak je pripeljal s seboj svojega konja, pokazal živino zdravniku zobe svojega konja, nato pa je odjahal 1600 kilometrov daleč, do Omska, kjer je železnica.

V četrtek ob 8. uri zjutraj so prinesli blagoslovljeno vodo iz cerkve in jo postavili na neki grič. Vsi kozaki so prišli s svojimi ženami, da se pri zadnji službi božji poslove od svojih žen in otrok. Duhovnik odkrite glave je korakal v svetlo višnjevi obleki okoli. Nato cerkveni zbor, na desni in levi strani pa čete žensk. Sprevod se je ustavil. Šele tu smo slišali neverjetno vest, da je bila napovedana vojna z Nemčijo. Vsi so bili precej potrjeni in so gledali strmeč predse.

»Bog je z nami!« je govoril duhovnik in solze so mu padale po licu. »Ne boste nikdar pred sovražnikom! Bog bo blagoslovil svoje zveste Slované!« Nato so vsi poklekli, poljubili križ, ki ga je imel duhovnik v roki, nakar jih je duhovnik poškrbnil z blagoslovljeno vodo. Nato so šli vsi domov, vzeli svoje konje s seboj in odšli.

Tri kilometre pred vasio se je družba zopet ustavila, da so vojake pred odhodom še enkrat pokrepčali. Spekli so celega vola in razdelili vodo. Vojaki so pili na zdravje carja in svoje. Ženske so iz velikih kotlov napolnile skleda z juho, ki so jo vojaki kar spili, ker ni bilo žlic. Ko so se najedli in pokrepčali želodce s pijačo, so pričeli moški plesati okoli kotlov, dočim so ženske zdihovala. »Atamana«, nekega velikega, težkega in bradatega oficirja so kozaki prišli in dvignili v zrak. To je trajalo približno eno uro. Nato je zadonela trobenta, ki je naznanjala odhod in v trenutku so vsi kozaki poskakali na svoje konje. 30 do 40 kilometrov daleč so jih spremljale tudi njih žene na konjih, nato pa so se ustavile. Njih moške so izginili v daljavi, za njimi se je strašno prašilo. Odšli so in kdo ve, koliko se jih vrne.

Naročajte „Slovenca“!

Brzojavna poročila.

K CESARJEVEMU OBISKU RANJENECV.

Dunaj, 19. septembra. Cesar se je eno uro dalje mudil pri ranjenecih, kakor je bilo določeno po programu. Najprej je obiskal častnike, potem ostale vojake. Ljubeznost, s katero je cesar občeval z ranjenci, je nekega častnika, kateremu so desno roko odrezali, pripravila do tega, da je takoj prosil cesarja, da bi smel tudi nadalje, četudi brez desne roke, služiti v armadi. Cesar je bil vidno ginjen in je takoj obljubil, da bo uslišal prošnjo. V veliki dvorani je cesar govoril z vojaki v njihovem materinem jeziku. Tako je cesar govoril poljsko, češko, mažarsko, hrvaško, kar je vojake navdalo s posebnim veseljem. Za tri vojake je cesar naročil, naj se mu napiše njihove naslove ter bodo ti vojaki deležni posebne cesarjeve milosti.

Dunaj. Cesar je Rozini Henoch, ki je bila pri Ravaruski ranjena (glej prvo stran), podaril zlat obesek z briljanti, določil, da ji na njegove stroške napravijo umetno nogo, njeni materi je pa podaril 1000 K.

DUNAJSKO MESTO DARUJE ZA ŽRTVE RUSKEGA BARBARSTVA.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. ur.) Župan Weisskirchner je pisal nemškemu veleposlaniku pl. Tiersky, kako globoko sočustvuje dunajsko prebivalstvo z nedolžnimi žrtvami carskih kazakov v Vzhodni Prusiji. V dokaz sočustvovanja in v lajšanje bede teh nesrečnežev je dunajsko mesto prispevalo drobtinico 25.000 kron.

NAPRAVE »RDEČEGA KRIŽA« V PRAGI IZBORNO POSLUJEJO.

Praga, 19. septembra. (Kor. ur.) Tukajšnje deželno pomožno društvo »Rdečega križa« je dobilo od nadvojvode Frana Salvatorja kot protektorjevega namestnika »Rdečega križa« brzojavko, v kateri se zahvaljuje za poročilo zveznega predsednika grofa Trauna o uspehih inspekcije v Pragi. Brzojavke se glasi: Odkrito vzradoščen po poročilu gospoda c. kr. komisarja grofa Trauna o izbornem stanju vseh naprav »Rdečega križa« in o požrtvovalnem delovanju vseh funkcionarjev izražam vsem svojo najsrčnejšo zahvalo. Nadvojvoda Franc Salvator.

BEROLINSKA BORZA.

Berolin, 19. septembra. (Kor. urad.) Tukajšnji borzni krogi pričakujejo napeto, kako se zaključijo za danes določeno podpisovanje vojnega posojila. Računa se na velike uspehe. Kupčije z inozemskimi bankovci je zaradi čedalje večjega pomanjkanja na materialu vedno manj. Cene proti gotovemu plačilu neizpremenjene. Denar tekem dneva je dobiti za približno 2½%.

ANGLEŠKI KRALJ NAPAČNO GOVORI.

Berolin. Kor. urad.) Angleški kralj je imel ob odgodenju angleškega parlamenta govor, v katerem je pravil, da je njegova vlada storila vse, da se ohrani svetovni mir, ki je postal nemogoč le vsled nalašč uprizorjenega poloma pogodbenih obveznosti. (Wolffov urad k temu pristavlja: To dovolj ovržejo od nemške vlade objavljene brzojavke med nemškim in angleškim cesarjem.) Dalje je rekel angleški kralj: Moja armada in moje brodogve zastopa čuječe, pogumno in sposobno pravično stvar v družbi z zvestimi zavezniki. Zastopamo časten cilj in ne bomo orožja odložili prej, da bo cilj dosežen. Pred odgodenjem parlamenta so postavile o home-rulu in o razdržavljenju cerkve v Walesu dobile kraljevo odobrenje.

SIENKIEWICZ NI UJET.

Dunaj, 19. septembra. Vest, ki se razširja iz Petrograda, da so Avstrijci na Ruskem Poljskem ujeli slavnega poljskega pesnika Sienkiewicza, ki je zadnjič dobil Nobeljevo nagrado za književnost, ne odgovarja resnici. Sienkiewicz se nahaja sicer na Dunaju, toda je popolnoma svoboden.

V LONDONU SMEJO MOLITI ZA NASEGA CESARJA.

Frankobrod na Menu, 19. septembra. (Kor. urad.) »Frankfurter Zeitung« javlja iz Londona: V mnogih cerkvenih krogih so nastali pomisleki, ker se v kapeli reda »hlačne podveze« v Windsoru moli tudi za nemškega cesarja in za cesarja Franco Jožefa ter za več nemških princev, ki so sedaj na bojišču. Namigavalo se je, da bi trebalo bandera teh sovražnikov iz kapele odstraniti in njih imena zbrisati z listine imenovanega reda. Ker pa ustava reda določa, da se imajo zbrisati samo oni, ki bi zakrivali izdajstvo proti angleškemu kralju, je poglavarstvo reda »hlačne podveze« izjavilo, da ni mogoče sovražnih vladalcev pri molitvah izključiti.

MAROČANI SE GIBLJEJO.

Amsterdam. Iz Gibraltarja prihajajo poročila, da se Maročani ob celem obrežju gibljejo. Tisoči so radi strahu pred Maročani zapustili Tanger in se podali v Alge-ciras.

ANGLEŽI NA ROPU.

Berolin, 19. septembra. Wolffov urad poroča: Kakor je bilo pričakovati, so Angleži zasedli Rabaul, sedež guvernerja nemške Nove Gvineje.

ANGLIJA SE JE ŽE ZDAVNA PRAVLJALA.

Berolin, 19. septembra. (Kor. urad.) Berolinska »Zeitung am Mittag« posnema iz uglednega ameriškega tednika »The Nation« z dne 27. avgusta pismo njenega londonskega dopisnika Tolwesa, ki med ostalim piše: Od dne 1. avgusta, torej že tri dni pred napovedjo vojne, je bilo opazovati mrzlične vojaške priprave. Nепrestano so se pomikali transporti čet proti obali, vojaki so se zbirali, ravnotako motorna vozila in avtomobili. Vlada je delovala izredno hitro in skrivno. Sedaj se je pokazalo, da je vlada že pred tremi meseci pričela s pripravami. Takrat je pozvala rezerve pod pretezo, da gre za mornariško parado. To je storil Churchill po Kitchenerjevem navodilu, ne da bi vprašal druge ministre. Brodovje je bilo pripravljeno za odhod, disponirano po strateških načrtih že pred ultimatomom Asquithovim in pred napovedjo vojne. Kitchener se je že nekaj tednov poprej tajno dogovoril z belgijskim glavnim štabom glede ekspedicijskega zbora, ki je bil večinoma že 3. ali 4. avgusta v Doweru. Po zanesljivih vesteh je bilo baje že 4. avgusta 100.000 Angležev na belgijskih tleh.

Gori navedeni list pripominja, da se je baje že leta 1905. lord Lansdors v kabinetu Balfourovem napram Franciji zavezal, da bo Anglija v slučaju vojne izkrcala v Belgiji 200.000 mož, da potem skupaj s francosko armado napade Nemčijo iz Belgije. Gornje pismo dokazuje, da je trebal samo pritisniti na gumb, pa da je začel ves stroj delovati.

ANGLIJA IN NAŠI PATENTI.

Budimpešta, 19. septembra. (K. u.) Višji fiskal glavnega mesta dr. Szabó je poslal magistratu poročilo, v katerem opozarja na okolnost, da je angleški parlament glasom vesti v listih sklenil, da razveljavi vse ogrske, avstrijske in nemške patente ne le za čas vojne, marveč tudi za ostalo varstveno dobo. Mestni višji fiskal predlaga, da se naj pošlje trgovinskemu ministru vloga, da se proti Angliji uvede retoržija. Pripominja se, da je na Ogrskem registriranih 3358 angleških patentov, na Angleškem pa samo 288 ogrskih.

CENA SREBRA NA ANGLEŠKEM.

London, 19. septembra. (Kor. urad.) Cene srebru so včeraj zopet dalje padale, kar je zlasti pripisati ponovnemu odprodajanju s strani ameriških tvrdk.

ANGLEŽI »ZMAGALI« V JUŽNI AFRIKI.

Kapstadt, 17. septembra. (Kor. urad.) Reuter poroča: Južnoafrikanški oboroženi strelci na konjih so, ko so dve noči jezdili in se podnevi skrivali, presenetili neki nemški oddelek, ki je 60 milj od Steinkopfa v Namalandu stržil prehod čez neko vodo. Nemci so se morali udati.

× × ×

Nama- oziroma Namaqua-land leži v južno-vzhodni Afriki. Razdeljena je dežela v južno Malo Nama (angleška) in v severno Veliko Nama (nemška). Na zahodu meji obe deželi Atlantski ocean. Mejo tvori Orange, na vzhodu meji Velika Nama na angleško Bečuanu deželo, severno pa na portugalsko ozemlje Angola.

KANADSKE ČETE V LONDONU.

Rotterdam, 19. septembra. Listi poročajo, da je prvi transport čet, ki jih je poslala Kanada na pomoč Angleški, dospel v London.

BRITANSKO - NEMŠKO DRUŠTVO SE JE RAZŠLO.

London, 19. septembra. (Koresp. urad.) Potom Berolina se poroča: Pri včerajšnjem občnem zboru društva za prijateljstvo med Angleži in Nemci so sklenili, da se društvo v očišled vojnih dogodkov razide. Premoženje se izroči ameriškemu veleposlaniku v Berlinu, da ga vporabi v enakih delih v podpiranje britanskih državljancev na Nemškem in nemških na Angleškem.

KOLMARSKI ŽUPAN OBTOŽEN VELE-IZDAJE.

Strassburg, 19. septembra. (Kor. ur.) Vojni poročevalski stan naznanja, da se je proti bivšemu državnemu poslancu in županu v Kolmaru, odvetniku in justičnemu svetniku dr. pl. Blumenthalu, ki je bil kot kolmarski župan član prve zbornice alžasko-lotariške, uvedla preiskava zaradi veleizdajstva in izdajstva domovine. Njegovo premoženje so zaplenili.

NEMŠKI BOJKOT ZOPER FRANCOSKE PISATELJE VESELIH IGER.

Dunaj. Ravnatelj dunajskih gledališč so se dogovorili, da bodo odslej francoske

pisatelje veselih iger bojkotirali. Na Nemškem so sklenili bojkot tudi proti angleškim in ruskim avtorjem veselih iger.

STANISLAVSKI ŠKOF V DEBRECINU.

Budimpešta. »Budapešti Hirlap« z dne 10. t. m. poroča: Vsled izpraznjenja Stanislava se je pripeljal v Debrecin škof stanislavski Gregor Homišin. Obiskal je škofa Miklošina in čez nekoliko dni odpotuje na Dunaj.

ŠVEDSKI PESNIK POZIVA NA VOJSKO PROTI RUSIJI.

Stockholm. Pesnik Aage Madelung pozivlja švedsko ljudstvo v ognjevitem oklicu, da naj pograbi za orožje proti Rusiji. Pesnik kliče: »Zmagovita Rusija podjarmi takoj Švedsko.«

POŠTNI PROMET Z EGIPTOM IN Z NEMČIJO.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Poštni promet z Egiptom je ustavljen. Otvoril se je zopet poštneopovzetni promet z Nemčijo. Za preračunavanje pri poštinih nakaznicah z Nemčijo se je z 21. septembrom določil ključ, po katerem odgovarja 100 kronam 80 mark.

AMERIKANSKA SODBA O NEMŠKEM VHODU V BRUSELJ.

Berolin, 19. septembra. Vojni dopisnik newyorške »Tribune« opisuje mogočen vtis ob vходу Nemcev v Bruselj. V mesto so korakali Nemci 24 ur, pehota je korakala v vrstah petih mož. Četudi traja vojska že več tednov, ne manjka nobene uzde, nobenega žebila na podkvah. Sivozelena oprava je izborna izbrana, ker se moštvo že na sto korakov več ne vidi. Pisma vojne pošte so se med maršom razdeljevala.

S SPODNJE DONAVE.

Ruski parnik »Bolgaria« je 15. t. m. zasledoval ogrski parnik »Deak Ferenc«. Dohitel ga je pri Acaliji. Ogrski parnik je Rusu ušel.

ESSAD PAŠA POTUJE.

Solun. Essad paša smatra svojo misijo kot zelo važno. V Solunu je nastopil kot vladajoča osebnost. V njegovem spremstvu sta bila dva tajnika in veliko drugih oseb. Essad paša se je dalje časa mudil pri avstro-ogrskemu generalnemu konzulu. Časnikarjem je izjavil, da se je našla podlaga za sporazum glede Albanije.

AMERIKANCI MOLIJU ZA MIR.

Washington, 19. septembra. Predsednik Združenih držav Wilson je podpisal oklic, s katerim se ljudstvo poziva, da moli za mir v Evropi. Kot splošni molitni dan je določil Wilson nedeljo, 4. oktobra. — Wilson je imel v Washingtonu velik govor, v katerem je slovesno proglašal nevtralizacijo Amerike.

× × ×

KDO JE KRIV POMANJKANJA DROBNEGA DENARJA?

Budimpešta, 19. sep. (Kor. urad.) Današnji glavni svet avstro-ogrške banke se je danes pod predsedstvom bankinega guvernerja, tajnega svetnika Popovicsa, sklenil na načrtu pogodbe z upravama obeh državnih nopolov glede vojnih posojilnic, katerih ena se ima ustanoviti v Avstriji, druga na na Ogrskem. Poročevalec je izjavil: Z ozirom na pritožbe, da banka še danes ne stori dovolj, da bi zadovoljila potrebe malih ljudi, bo zanimalo, izvedeti količino drobnih plačil, ki jih je banka od početka vojne stavila prometu na razpolago. Skupni višji izdatek malih plačil znaša v dobi od 3. julija do 15. septembra 835,136.493 K 29 h. Ta vsota pač dokazuje, da avstro-ogrške banke ne zadeva nobena krivda na pomanjkanju drobnega denarja, ki se je nedvomno semtertje pojavilo. Krivdo je priložiti v prvi vrsti moratoriju, ki je občinstvo nagnil, da celo primoral, da je velike zneske, ki bi se ob navadnih razmerah stekli v banke in hranilnice, doma nagromadilo. Kriv je tudi nesmiselni strah občinstva, ki je tudi brez potrebe mnogo denarja, zlasti kovanega, spravilo domov, da ga tam shrani. Krivi na pomanjkanju so ne v zadnji vrsti brezvestni špekulanti, ki skušajo priti v posest velikih množin kovanega denarja, da ga potem zopet oddajajo proti znatnim odtegljajem. Precej novcev se je pač tudi, zlasti prve dni mobilizacije, porabilo za vojaške, ki so morali pod zastavo, večji del tega pa se je kmalu zopet stekel v promet. — Glavni svet je vzel to poročilo v vednost ter je rešil še ostale upravne točke dnevnega reda.

POSLANEC KRENNWALLNER UMRL.

Solnograd, 19. septembra. (Koresp. urad.) Državni in deželni poslanec Pavel Krennwallner, podpredsednik katoliške kmečke zveze in c. kr. kmetijske družbe, je tukaj v starosti 38 let umrl.

ITALIJANSKO VSEUČILIŠČE V TRSTU?

Z ozirom na poročilo nekega dunajskega lista, da namerava vlada začetkom bodočega šolskega leta ustanoviti v Trstu italijansko vseučilišče, pripominja »Edinost«, da ne ve, če odgovarja poročilo resnici, a sodi, da ni verjetno. List ne dvomi, da politične razmere do Italije posredno vplivajo tudi na notranje avstrijske razmere. Državni proračun za leto 1914-1915 obsega tudi postavko italijanska pravna fakulteta pod naslovom 13 visokih šol, ki izkazuje v § 11. pavšalno potrebščino 130.000 kron, ki jo je obsegal tudi proračun za leto 1913. Postavka se utemeljuje s pogajanji o ustanovitvi samostojne fakultete z italijanskim učnim jezikom.

VELIK PAROMLIN POGOREL.

Budimpešta, 19. septembra. (K. u.) Ogrski kor. urad poroča: Danes popoldne je nastal v Elizabetnem paromlinu požar, ker se je neki valjar preveč segrel. Požar se je hitro razširil. Ob petih popoldne je bil ogenj že popolnoma omejen. Mlin in del strojarne sta zgorela. Škoda se ceni na najmanj poldrug milijon kron. Požar je uničil okrog 100 vagonov pšenice, oziroma moke, ki se je še mlela, in nad 400.000 praznih vreč.

Dnevne novice.

+ Po raznih bolnicah na Dunaju leži več naših slovenskih ranjencev, ki prosijo svoje rojake v domovini za slovensko berilo: knjige in časopise, da si krajšajo čas... Nemških knjig ne razumejo! Slovenci, Slovenke, usmilite se nas, pošljite nam knjig, pisanih v materinem jeziku! Knjige in časopise sprejema gospa Marija Friedl, Pasettistraße 89, T. 5, Dunaj XX., ki jih bo razdelila med naše v vojski za domovino ranjene vojaške.

+ Kardinal Naglov trg. Dunajski mestni svet je sklenil, da se »Tomažev trg« v tretjem okraju imenuje odslej »Kardinal Naglov trg«.

— Polkovnik Weber imenovan za brigadirja. Dosedanji poveljnik 27. pešpolka polkovnik Karel Weber je imenovan za brigadirja 55. pehotne brigade v Trstu. Dosedanji poveljnik te brigade generalni major pl. Hinke je bil v bitki pri Lvovu težko ranjen.

— Smrtna obsodba radi veleizdaje. List »Drau« poroča iz Stare Pazove, da je bilo devet tamošnjih srbsko-pravoslavni prebivalcev po prekem sodu obsojenih radi veleizdaje na smrt. Smrtno kazen so takoj izvršili. Med obsojenci je bila tudi ena žena.

— Iz finančne službe. Predsedstvo kranjskega c. kr. finančnega ravnateljstva je imenovalo c. kr. finančnega računskega praktika Ivana Matičiča za računskega asistenta, c. kr. davčni oficial Peter Vovk je premeščen iz Velikih Lašč v Kočevje, davčni oficial Rudolf Delhunja je premeščen iz Kranja v Tržič in davčni asistent Stanislav Ribnikar iz Logatca v Cerknico. C. kr. finančni koncipist Anton Svetek je premeščen iz Ljubljane k c. kr. okrajnem glavarstvu v Kamnik, davčni praktikant Anton Varajan iz Kamnika v Črnomelj. C. kr. finančni komisar Ivan Ditz v Kočevju je pozvan v službovanje v računski oddelek I. b c. kr. finančnega ministrstva. Iz računskega oddelka I. b c. kr. finančnega ministrstva odpoklicani c. kr. finančni tajnik Val. Žun je prideljen c. kr. okrajnemu glavarstvu v Kočevju. Vpokojeni so c. kr. višja davčna upravitelja Rudolf Achschin in Alojzij Podboj ter davčni oficial Rudolf Peschitz.

— Pokopali so včeraj v Litiji vdovo c. kr. poštarja gospo Julijano

Treo. Na Muljavi so pokopali trgovca in posestnika Josipa Hočevarja. V Starem trgu pri Rakeku so pokopali Matveja Tomca.

— Bolniški vlaki c. kr. državnih železnic. Železniško ministrstvo je sklenilo, da vpeljejo 12 vlakov za bolnike, in sicer iz voz dunajske cestne železnice. Vozove bodo kurili. Vsak vlak bo sestavljen iz 27 voz. V sprednjem delu vlaka se vozi s poveljnikovim vozom 11 voz, ki so tako urejeni, da v njih bolniki leže. Te vozove kuri lokomotiva s parom. Sledi nato voz s kurilnim kotlom, ki kuri ostalih dvanajst osebnih voz. Vlak zaključuje voz s potreščinami. V vsakem vlaku bodo lahko vozili 99 bolnikov, ki bodo ležali in 240 sedežnih ranjencev. Vlaki bodo lahko po vseh progah državnih železnic vozili. Prvi tak vlak je bil 18. t. m. izročen vojni upravi. Navadni tovorni vozovi dobe pozimi male, železne peči, ki bodo zadoščale.

— Obolenja na grizi. Nekateri ranjenci in bolniki, ki so jih z bojišča pripeljali, so na grizi oboleli. Ker več ranjencev (n. pr. častnikov) niso pripeljali s skupnimi transporti, marveč z osebnimi vlaki in ker jih je veliko v domači preskrbi, se zdravniki, strežniki, načelniki gospodarstev in zavodov, lastniki stanovanj, gostilen in hišni posestniki opozarjajo, da morajo po določilih epidemijske postave vsak, četudi samo sumljiv slučaj takoj naznaniti oblasti.

— Nadzorstvo trgovin. Državni zakonik in »Wiener Zeitung« sta objavila 18. t. m. cesarsko odredbo, ki uvaja nadzorstvo trgovin. Vojni dogodki so povzročili, da je več podjetij v denarnih zadregah, ker jim primanjkujejo denarna sredstva bodisi radi omejenega trgovskega obrata, bodisi radi moratorija. Večinoma bodo te ovire odpadle, ko se vrnejo redne gospodarske razmere. Da se prepreči konkuzi, uvaja cesarska odredba trgovsko nadzorstvo, ki jo bo pri navedenih obratih izvajala po sodnji imenovana strokovna komisija izurjena oseba in bo, če bo potrebno, sama prevzela vodstvo trgovine ali pa nastavila primerne zastopnike. Dolžnikovo premoženje bo med nadzorstvom varno pred eksekucijami in pred konkurzom. Dolžnikove pravice za samostojne trgovske posle urejajo posebni predpisi. Nadzornik mora skrbeti tudi za to, da se iz dohodkov pokrijejo izdatki, ki so potrebni, da se obrat nadaljuje. Dolžniku se sme toliko sredstev prepustiti, da more skromno živeti, s preostanki naj se zadovolje upniki. Trgovinsko nadzorstvo se uvede, če za to poprosi dolžnik ali če to zahteva upnik, ki izjavi, da dolžnikovo poslovanje ne škoduje le njegovi terjatvi, marveč vsem upnikom. Sodišča morajo pri določitvi vse okolnosti natančno presoditi, predno se uvede poslovno nadzorstvo. Preneha nadzorstvo takrat, ko doseže svoj namen. Ko se vrnejo redne razmere, se takoj odpravi.

— Poštni in brzojavni promet z inozemstvom. Ves poštni promet zavojev na Nizozemsko, Norveško in Švedsko se kakor v mirnih časih zopet vrši.

— Poštni in brzojavni promet. Časnikarski oddelek c. kr. ministrskega predsedstva razglašajo: Splošno se do nadaljnjih odredb zopet pripuščajo, da se brzojavke izporoče strankam telefonično. Oddajanje brzojavk po telefonu je še ustavljeno.

Začetkom oktobra se prične pouk v

krojnem risanju

pri krojevanju in izdelovanju ženskega in otroškega oblačila po na boljšem sistemu. Naslov: T. Hubmayer, učiteljica za krojno risanje v Ljubljani, Mesini trg 24, II. nadst. Sprejemajo se učenke celo leto. Plača po dogovoru. 2792 2

Restavracija glavni kolodvor

(Jos. Schrey).

Danes zvečer ob 8. uri se vrši

KONCERT

v korist »Rdečemu križu«.

Vstopnina 1 K. Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Za obilen obisk se najtopleje priporoča velespoštovanjem

2791

Josip Schrey, restavrat.